

Geliefde Osho,

Moet ik om mijn patronen los te kunnen laten eerst weten hoe ik eraan kom of is bewustzijn genoeg? Uw commentaar alstublieft.

Deva Suparni, hier bevindt zich de waterscheiding tussen westerse psychologie en oosterse mystiek. De westerse psychologie spant zich in om de oorsprong van je oude patronen te begrijpen, maar ze helpt niemand om die kwijt te raken.

Je begrijpt ze beter, je wordt verstandiger, je wordt evenwichtiger. Het is in je hoofd niet langer één grote warboel. Alles is iets meer tot rust gekomen dan voorheen, maar aan het probleem verandert niets – het is gewoon in slaap gesust. Je begrijpt waar je boosheid vandaan komt, je haat, je hebzucht, je ambities, maar dit begrijp blijft volkomen intellectueel. Daardoor staan zelfs de grootste westerse psychologen ver af van de oosterse mystici.

De man die de grondslag heeft gelegd voor de westerse psychologie, Sigmund Freud, was zo bang voor de dood dat het woord 'dood' maar hoefde te vallen en hij viel flauw; hij raakte dan buiten bewustzijn, zo groot was zijn ziekelijke angst voor de dood. Het is driemaal gebeurd. Hij was zo verschrikkelijk bang voor geesten dat hij niet langs een begraafplaats zou lopen. Welnu, een man als Sigmund Freud, die een geweldige intellectuele scherpzinnigheid bezit, die elke wortel van de mind kent, die elke subtiele werking van het denken kent, kan de grenzen van dat denken niet overschrijden.

Bewustzijn leidt je voorbij het denken. Het doet geen moeite om de problemen die het denken opwerpt, te begrijpen, wat hun wortels zijn, het laat het denken gewoon voor wat het is, het stapt er gewoon uit. Dit is de reden waarom in het Oosten de psychologie niet tot ontwikkeling is gekomen.

Het is vreemd dat gedurende minstens tienduizend jaar het Oosten consequent en doelbewust onderzoek heeft gedaan naar het menselijk bewustzijn, maar dat het geen psychologie heeft ontwikkeld, geen psychoanalyse of psychosynthese. Het is frappant dat gedurende tienduizend jaar zich niemand aan die materie heeft gewaagd. Liever dan de mind te begrijpen, heeft het Oosten een heel andere benadering ontwikkeld, een benadering die zich niet langer identificeert met het denken: 'Ik ben niet het denken.' Als dit bewustzijn eenmaal in je is uitgekristalliseerd, verliest het denken zijn macht.

De macht van de mind is niets anders dan je identificatie ermee. Ze hebben het dus nutteloos gevonden om naar de wortels te gaan graven, oorzaken achter oorzaken te vinden, zoals die zich openbaren in dromen, door dromen te analyseren, dromen te interpreteren. En iedere psycholoog vindt weer een andere oorsprong, vindt een andere interpretatie, vindt een andere oorzaak. Psychologie is nog geen wetenschap; ze behoort nog steeds tot het terrein van de fictie.

Als je naar Sigmund Freud gaat, zal je droom in seksuele termen geïnterpreteerd worden. Zijn mind is geobsedeerd door seks. Breng iets ter sprake en onmiddellijk zal hij een interpretatie vinden die seksueel is. Ga naar Alfred Adler, de man die in de psychologie een andere weg is ingeslagen - de analytische psychologie... Hij wordt geobsedeerd door een andere idee: het streven naar macht. Dus alles wat je droomt zal geïnterpreteerd worden volgens die idee - het is streven naar macht. Ga naar Carl Gustav Jung, hij interpreteert elke droom als een verre echo van je vorige levens. Zijn interpretatie is mythologisch. En zo zijn er vele andere scholen. Assagioli heeft met zijn psychosynthese een indruk- wekkende poging gedaan om al deze scholen samen te brengen, maar zijn psychosynthese is volkomen onbruikbaar. In psychoanalyse zit tenminste nog iets zinnigs en ook in analytische psychologie zit iets zinnigs, maar psychosynthese is gewoon een ratjetoe. Ze heeft iets van de ene school genomen en iets van een andere school en dat bij elkaar gegooid.

Assagioli is een groot intellectueel; hij heeft het klaar gespeeld om de stukjes van de puzzel op de juiste plaats te krijgen. Maar wat van betekenis was bij Sigmund Freud had die betekenis binnen een bepaalde context; die context is er niet meer. Hij heeft alleen dat genomen wat hem van betekenis leek te zijn, maar zonder de context verliest het alle betekenis. Vandaar dat Assagioli, die zijn hele leven aan een soort synthese is blijven werken, niets van enige betekenis tot stand heeft kunnen brengen. En al deze scholen hebben zich veel moeite gedaan.

Maar het Oosten heeft eenvoudig de mind gelaten voor wat hij is. Liever dan oorzaken en wortels en redenen te vinden, zochten ze naar één ding: waaraan ontleent de mind zijn macht? Waar komt de energie vandaan die de mind voedt? De energie om de mind te voeden komt uit de identificatie 'Ik ben dat'. Zij hebben die verbinding verbroken. Dat is wat bewustzijn is: je bewust zijn van 'Ik ben niet het lichaam, ik ben niet het denken. Ik ben zelfs niet het hart, ik ben eenvoudig puur bewustzijn, een *sakshi*.'

Naarmate het bewustzijn zich verdiept, zich uitkristalliseert, gaat het denken meer en meer een schaduwbestaan leiden. Zijn greep op je verzwakt. En als het bewustzijn voor honderd procent zijn intrek genomen heeft, verdampt het denken gewoon.

De westerse psychologie moet er nog steeds achter komen waarom ze niet succesvol is. Duizenden mensen onderwerpen zich aan psychoanalyse en andere therapeutische methodes, maar van niemand van hen - zelfs niet van de grondlegger van die scholen - kan gezegd worden dat hij verlicht is, dat hij zonder problemen is, dat hij vrij is van angst, benauwdheid, vrees, paranoia. Ze zitten met net zoveel problemen als jij.

Sigmund Freud kreeg meer dan eens van zijn leerlingen te horen: 'U neemt ons allemaal in psychoanalyse, we vertellen u onze dromen om ze door u te laten interpreteren. We zouden er heel veel van kunnen leren als u ons toestaat om u in psychoanalyse te nemen. U vertelt ons uw dromen en wij proberen ze te analyseren en erachter te komen wat ze betekenen, waar ze vandaan komen, waar ze op wijzen.' Maar Sigmund Freud ging daar nooit op in. Dat laat een enorme zwakte zien in de structuur van de psychoanalyse. Hij was bang dat zij dezelfde dingen in zijn dromen zouden vinden als hij in hun dromen had gevonden. Dan zou het met zijn superioriteit als grondlegger, als meester, gedaan zijn.

Hij wist niets af van mensen als Gautama de Boeddha of van Mahavira of Nagarjuna. Omdat die mensen niet dromen, valt er niets te analyseren. Die mensen hebben zich zo ver van het denken verwijderd dat alle verbindingen ermee zijn verbroken. Ze leven vanuit bewustzijn, niet vanuit intellect. Zij handelen vanuit bewustzijn, niet vanuit denken en zijn herinneringen. En zij onderdrukken niets; dus er is geen enkele noodzaak te dromen.

Dromen is een bijverschijnsel van onderdrukking. Er bestaan stammen van inboorlingen die niet dromen. Of als ze dromen, dromen ze maar af en toe. Ze zijn verbaasd te horen dat beschaafde mensen bijna de hele nacht dromen. Van de acht uur dat je slaapt, droom je zes uur. En de inboorling slaapt gewoon acht uur in diepe rust, zonder enige onderbreking.

Sigmund Freud kende alleen zieke westerse mensen. Hij had geen weet van een mens met bewustzijn, anders zou de hele geschiedenis van de westerse psychologie er anders zijn gaan uitzien.

Je zult van mij niet horen, Suparni, dat je moeite moet doen om de wortels van je mind en de patronen ervan te begrijpen, dat is gewoon nutteloze tijdsverspilling.

Alleen bewustzijn is genoeg, meer dan genoeg. Doordat je bewust wordt, raak je uit de greep van het denken en is het denken niet veel meer dan een fossiele rest. Het is niet nodig je druk te maken over de vraag waar begeerte vandaan is gekomen, de echte vraag is hoe je ervan af komt. De vraag is niet waaruit het ego is voortgekomen - dit zijn intellectuele vragen die niet van betekenis zijn voor een zoeker.

En dan krijg je ook nog te maken met een heleboel filosofische benaderingen van de vraag waar de hebzucht vandaan komt, hoe het ego is ontstaan, waar je jaloezie, je haat, je wreedheid vandaan komen - allemaal op zoek naar de oorsprong van dit alles. En het denken is een uitgestrekt complex; in feite is het leven te kort om alle problemen van de mind en zijn oorsprong uit te zoeken. De oorsprong kan in duizenden levens gelegen zijn. Langzamerhand komt de westerse psychologie er dichterbij - bijvoorbeeld in de oerschreeuwertherapie.

Janov begreep dat als we niet de oorsprong van de problemen vinden... Dat betekent voor hem - als christen die gelooft dat je maar één leven hebt - dat de wortels ergens in de kindertijd gevonden moeten worden. Hij legde zich er dus op toe mensen zich hun kindertijd te laten herinneren en hij stuitte toen op een nieuw fenomeen: in diepe hypnose herinneren mensen zich niet alleen hun kindertijd, zij herinneren zich ook hun geboorte. Ze herinneren zich de negen maanden in de buik van de moeder, en een paar zeer sensitieve mensen herinneren zich zelfs hun vorige leven. En toen werd hij bang dat hij een tunnel binnenging waar geen einde aan leek te komen. Je gaat het vorige leven binnen en dat brengt je, via de volledige lengte van de doorgang, naar weer een ander leven. Je denken is vele levens oud, dus je zult niet in staat zijn om de wortel ervan in het heden te vinden. Misschien zal je terug moeten reizen door duizenden levens, en dat is geen eenvoudige zaak.

En dan nog, zelfs als je gaat begrijpen waar de oorsprong van de begeerte zich bevindt, verandert dat nog niets. Je zult dan te weten moeten komen hoe eruit kunt stappen. En er zijn zoveel problemen dat als je begint met ieder probleem afzonderlijk te elimineren, je miljoenen levens nodig hebt om volledig klaar te zijn met het denken. En terwijl je het ene probleem aan het ophelderen bent, worden andere problemen groter, verzamelen meer energie, meer vitaliteit, meer invloed. Het is een heel dom spel. In het Oosten heeft niemand in het hele verleden - in China, in India, in Japan, in Arabië - zich daar om bekommerd. Het is vechten tegen schimmen. De mensen werkten er vanuit een andere hoek en ze hadden geweldig veel succes. Ze stegen met hun bewustzijn gewoon boven het denken uit. Ze stonden als getuige

buiten het denken en ze ontdekten dat er zo een wonder plaatsvond: toen zij getuige werden, verloor de mind zijn kracht, verloor alle macht over hen. En het was niet nodig om ook maar iets te begrijpen.

Het bewustzijn neemt toe en het denken neemt af, in evenredigheid. Als het bewustzijn vijftig procent is, verliest het denken vijftig procent. Als het bewustzijn zeventig procent is, is er van het denken nog maar dertig procent over. De dag dat het bewustzijn honderd procent is, is er helemaal geen mind meer over.

Daarom is de aanpak van het Oosten er helemaal op gericht de staat van no-mind te vinden - die stilte, die puurheid, die sereniteit. Van het denken met al zijn problemen, met al zijn wortels, is dan niets meer over; het is gewoon verdampt zoals dauwdruppels in de ochtendzon verdampen, zonder een spoor achter te laten. Vandaar dat ik tegen je zeg: bewustzijn is niet alleen genoeg, het is meer dan genoeg. Je hebt niets anders nodig.

De westerse psychologie besteedt nog geen aandacht aan meditatie, en het is daarom dat ze alsmaar in een kringetje draait, zonder een oplossing te vinden. Er zijn mensen die vijftien jaar in psychoanalyse zijn geweest. Ze hebben er fortuinen aan uitgegeven, want psychoanalyse is het best betaalde specialisme.

Vijftien jaar in psychoanalyse, met als enige resultaat dat die mensen aan psychoanalyse verslaafd zijn geraakt. Nu kunnen ze niet meer zonder. Niet alleen is er geen probleem uit de wereld geholpen, er is ook nog een nieuw probleem ontstaan. Nu is het bijna zoiets als een drugsverslaving geworden. Dus als ze genoeg hebben van de ene psychoanalyticus, beginnen ze met een andere. Als ze niet meer in analyse zijn, ontbreekt er iets naar hun gevoel...

Niemand is ooit door psychoanalyse geholpen. Men neemt zelfs aan dat er geen enkele mens in het hele Westen is, die volledig geanalyseerd is. Maar de mensen zijn zo blind dat ze niet het eenvoudige punt kunnen zien, waarom, als er toch duizenden psychoanalytici bezig zijn met mensen te analyseren, er niet één mens is die volledig geanalyseerd is en zijn denken achter zich heeft kunnen laten.

Door psychoanalyse kun je niet voorbij de mind komen. Bewustzijn is de manier om er voorbij te komen, meditatie is de manier om voorbij de mind te komen. Het is een simpele manier en ze heeft in het Oosten duizenden verlichten opgeleverd. En ze hebben niets met de mind gedaan, ze deden iets anders: ze werden gewoon bewust, alert, helder. En ook gebruikten ze de mind als een ding.

Zoals je een boom ziet, zoals je zuilen ziet, zoals je andere mensen ziet, zo probeerden zij de mind ook te zien als iets dat los van hen stond en ze slaagden daarin. En toen ze erin slaagden om het denken te zien als iets dat los van hen stond, betekende dat de dood van het denken. Daarvoor komt een helderheid in de plaats, het intellect verdwijnt, intelligentie verschijnt. Je geeft niet langer een reactie, je geeft een respons. Een reactie is altijd gebaseerd op je vroegere ervaringen, terwijl een respons net als een spiegel is: je staat ervoor en hij geeft respons, hij laat je gezicht zien. Hij draagt geen enkele herinnering. Zodra je weggaat, is hij weer puur, geen reflectie.

De mediterende wordt uiteindelijk een spiegel. Elke situatie wordt in hem weerspiegeld en hij geeft respons in het nu, vanuit het nu. Daarom heeft elke respons die hij geeft een nieuwheid, een frisheid, een helderheid, een schoonheid, een gratie. Het is niet een of ander oud idee dat hij herhaalt. Dit is iets dat je moet inzien, dat geen situatie ooit dezelfde is als welke andere situatie die je eerder hebt leren kennen. Als je dus vanuit het verleden reageert, ben je niet in staat om de situatie aan te grijpen, je raakt dan ver achterop.

Dat verklaart waarom het bij jou fout gaat. Je hebt geen oog voor de situatie, je bent meer bezig met de respons, je bent blind voor de situatie. De mens die mediteert opent gewoon zijn ogen, is gereed om de situatie te zien en laat zich door de situatie uitdagen tot het antwoord. Hij beschikt niet over een pasklaar antwoord.

Een mooi verhaal over Gautama de Boeddha... Op een morgen vroeg iemand hem: 'Is er een God?' Boeddha keek naar de man, keek hem in de ogen en zei: 'Nee, er is geen God.'

Op de middag van diezelfde dag vroeg een andere man: 'Hoe denkt u over God? Is er een God?' Opnieuw keek hij naar de man en in zijn ogen en zei: 'Ja, er is een God.'

Ananda, die bij hem was, had het niet meer, maar hij was altijd heel voorzichtig zich nergens mee te bemoeien. Zijn tijd kwam als iedereen 's avonds was vertrokken en Boeddha ging slapen; als hij iets te vragen had, vroeg hij het dan.

Maar tegen de avond, toen de zon onderging, kwam er een derde man met bijna dezelfde vraag, anders geformuleerd. Hij zei: 'Er zijn mensen die in God geloven, er zijn mensen die niet in God geloven. Ik weet zelf niet aan welke kant ik sta. U moet me helpen.'

Ananda luisterde nu heel intens naar wat Boeddha zei. Hij had op dezelfde dag twee volkomen tegenstrijdige antwoorden gegeven en nu deed de derde gelegenheid zich voor - en er is geen derde antwoord. Maar Boeddha gaf hem het derde antwoord. Hij sprak niet, hij sloot zijn ogen. Het was een prachtige avond. De

vogels waren in de bomen neergestreken - Boeddha verbleef in een mangobos - de zon was ondergegaan, een koele bries was opgestoken. De man dacht, toen hij Boeddha met gesloten ogen zag zitten, dat dit misschien het antwoord was, dus zat hij ook met gesloten ogen bij hem.

Een uur ging voorbij, de man opende zijn ogen, raakte de voeten van Boeddha aan en zei: 'Uw medeleven is groot. U hebt mij het antwoord gegeven. Ik zal me altijd aan u verplicht voelen.'

Ananda kon het niet geloven want Boeddha had geen woord gesproken. En toen de man wegging, volkomen voldaan en tevreden, zei Ananda tegen Boeddha: 'Dit kan echt niet! U moet ook aan mij denken - u maakt me zo nog gek. Ik ben een zenuwinstorting nabij. Tegen de ene man zegt u dat er geen God is, tegen de andere man zegt u dat er een God is, en de derde geeft u geen antwoord. En die vreemde gast zegt dat hij het antwoord heeft ontvangen en hij is volkomen voldaan en voelt zich aan u verplicht en raakt uw voeten aan. Wat gebeurt hier?'

Boeddha zei: 'Ananda, het eerste dat je moet bedenken is dat het niet jouw vragen waren, die antwoorden waren niet voor jou bestemd. Waarom moest jij je onnodig met de problemen van andere mensen inlaten? Los eerst je eigen problemen op.'

Ananda zei: 'Dat is waar, het waren niet mijn vragen en die antwoorden werden niet aan mij gegeven. Maar wat kan ik doen? Ik heb oren en ik hoor, en ik heb gehoord en ik heb gezien en nu is mijn hele wezen in de war - wat is juist?'

Boeddha zei: 'Juist? Juist is bewustzijn. De eerste man was een theïst. Hij wilde mijn bevestiging - hij geloofde al in God. Hij was met een antwoord gekomen, een pasklaar antwoord, enkel om mij te vragen hem te steunen zodat hij overal kon rondbazuinen: "Ik heb gelijk, zelfs Boeddha denkt er zo over." Ik moest nee tegen hem zeggen, juist om zijn geloof te schokken, want geloof is niet weten. De tweede man was een atheïst. Hij was ook met een pasklaar antwoord gekomen, dat er geen God is, en hij wilde mijn steun om sterker te staan in zijn ongeloof en hij kon dan rondbazuinen dat ik het met hem eens ben. Ik moest tegen hem zeggen: "Ja, God bestaat." Maar ik beoogde er hetzelfde mee.

Als je weet wat ik beoogde, zie je geen tegenstrijdigheid. Ik verstoorde het vooringenomen geloof van de eerste man en ik verstoorde het vooringenomen ongeloof van de tweede man.

Geloof is positief, ongeloof is negatief, maar het komt op hetzelfde neer. Geen van hen was ie-mand die weet en geen van hen was een nederige zoeker: ze hadden al een vooroordeel.

De derde man was een zoeker. Hij had geen vooroordeel, hij had zijn hart geopend. Hij vertelde me: "Er zijn mensen die geloven, er zijn mensen die niet geloven. Ik zelf weet niet of God bestaat of niet. Help me." En de enige hulp die ik hem kon geven was een oefening in stil bewustzijn; woorden waren nutteloos. En toen ik mijn ogen sloot begreep hij de hint. Hij was een man van intelligentie - open, kwetsbaar. Hij sloot zijn ogen.

Toen ik dieper de stilte inging, toen hij deel ging uitmaken van het veld van mijn stilte en mijn tegenwoordigheid, begon hij de stilte binnen te gaan, het bewustzijn binnen te gaan. Toen er een uur voorbij was, leek het alsof er maar een paar minuten voorbij waren. Hij had geen antwoord in woorden ontvangen, maar hij had het authentieke antwoord in stilte ontvangen: bekommer je niet om God; het doet er niet toe of God bestaat of niet bestaat. Wat er toe doet is of stilte bestaat, of bewustzijn bestaat of niet. Als je stil en bewust bent, ben je zelf een God. God is niet iets dat ver van je vandaan is; je bent ofwel een mind ofwel een God. In stilte en bewustzijn smelt de mind en verdwijnt en openbaart zich je goddelijkheid aan jou. Hoewel ik niets tegen hem gezegd heb, heeft hij het antwoord ontvangen, en ontvangen op een perfect juiste manier.' Bewustzijn brengt je zo ver dat je met je eigen ogen de ultieme realiteit kunt zien van jezelf en van het universum en de wonderbaarlijke ervaring hebt dat jij en het universum niet gescheiden zijn, dat je deel bent van het geheel. Voor mij is dit de enige betekenis van heilig.

Je bent getraind om te analyseren, om te begrijpen, om intellectuele gymnastiek te maken. Deze dingen zullen niemand helpen; ze hebben nooit iemand geholpen. Daarom mist het Westen één allerkostbaarste dimensie - die van verlichting, ontwaking. Alle rijkdom van het Westen is niets in vergelijking tot de rijkdom die komt van verlichting, van het bereiken van de staat van niet-denken.

Dus raak niet verstrikt in de mind, word liever een toeschouwer langs de kant van de weg en laat de mind op zijn weg aan je voorbijgaan. De weg zal spoedig leeg zijn. De mind leeft als een parasiet. Je hebt je ermee geïdentificeerd, dat is waar hij van leeft. Je bewustzijn snijdt de verbinding door, het wordt zijn dood.

De oude geschriften van het Oosten zeggen dat de meester een dood is - een heel vreemde uitspraak, maar van geweldige betekenis. De meester is een dood omdat meditatie de dood is van de mind, meditatie is de dood van het ego. Meditatie is de dood van je persoonlijkheid en de geboorte en de wederopstanding van je wezenlijke zijn. En het kennen van dat wezenlijke zijn is alles weten.

Becky Goldberg belde naar de hotelmanager beneden. 'Ik ben hierboven in kamer vijfhonderdtien,' riep ze boos, 'en ik wil u laten weten dat er een man in de kamer aan de overkant van de weg spiernaakt rondloopt met de gordijnen open.'

'Ik ben direct boven,' zei de hotelmanager. Hij ging naar Becky's kamer, tuurde door het raam en zei: 'U hebt gelijk mevrouw, de man is inderdaad naakt. Maar zijn raam onttrekt hem van zijn middel tot zijn voeten aan het zicht, waar hij zich ook in de kamer bevindt.'

'O ja?' gilte Becky. 'Ga maar eens op het bed staan, ga maar eens op het bed staan!'

Mind is een vreemde gast. Waar geen probleem is creëert hij er een. Waarom moet je op het bed gaan staan? Enkel om te ontdekken dat iemand naakt in zijn kamer staat? Je moet je bewust zijn van al deze domheden van de mind. Ik ben het niet eens met de evolutietheorie van Charles Darwin, maar ik heb een zeker respect voor de theorie, omdat het historisch misschien niet juist is dat de apen mensen zijn geworden, maar psychologisch is het zeker waar - omdat de mind van de mens net een aap is... dom in elk opzicht. Het heeft geen zin om diep in de afval van de mind te spitten. Het is je wezen niet, het is niet jij; het is alleen maar het stof dat zich door heel veel levens om je heen opgehoopt heeft.

Een jonge vrouw ging naar de dokter, bang dat ze koudvuur had vanwege twee kleine plekken, een op elke dij. De dokter onderzocht haar zorgvuldig en vertelde haar dat het geen koudvuur was en dat ze zich nergens zorgen over hoefde te maken. 'Maar tussen haakjes,' vroeg hij het meisje, 'is je vriend een zigeuner?' 'Ja,' antwoordde het meisje, 'dat is hij inderdaad.'

'Wel,' zei de dokter, 'zeg hem dan dat zijn oorringen niet van goud zijn.'

Zo gaat nu de mind te werk.

Hij is een groot uitvinder.

De oude definitie van een filosoof is dat hij een blinde is die in een donkere nacht, in een donker huis zonder licht, zoekt naar een zwarte kat die er niet is. Maar dit is nog niet alles: hij vindt haar ook nog! En hij schrijft grote verhandelingen, referaten, stelsels, bewijst logisch het bestaan van de zwarte kat.

Kijk uit voor de mind: hij is blind; hij is nooit iets te weten gekomen, maar hij kan goed doen alsof. Hij doet alsof hij alles weet.

Socrates heeft de mensheid in twee categorieën verdeeld. Eén categorie noemt hij de onwetenden vol kennis: de mensen die denken dat ze weten terwijl ze fundamenteel onwetend zijn; dat is het werk van de mind. En de tweede categorie noemt hij de wetenden zonder kennis. Dat zijn de mensen die denken: 'We weten het niet.' In hun nederigheid, in hun onschuld daalt het weten neer.

Dus er zijn mensen die kennis voorwenden - dat is de functie van de mind - en er zijn nederige mensen die zeggen: 'We weten het niet.' In hun onschuld is weten. En dat is het werk van meditatie en bewustzijn.